

Briselē, 23.5.2018
COM(2018) 403 final

*Limited
Embargo until adoption*

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Čehijas Republikas 2018. gada valsts reformu programmu
un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas Republikas 2018. gada konverģences
programmu**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Čehijas Republikas 2018. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas Republikas 2018. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu²,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas³,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Čehijas Republika nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(2) 2018. gada ziņojums par Čehijas Republiku⁴ tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā bija izvērtēts, kā īstenoti šai valstij adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² COM(2018) 403 *final*.

³ P8_TA(2018)0077 un P8_TA(2018)0078.

⁴ SWD(2018) 202 *final*.

pieņemtajiem ieteikumiem, un Čehijas Republikas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu.

- (3) Čehijas Republika savu 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada konverģences programmu iesniedza 2018. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (4) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013⁵ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir sniegusi Norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību⁶.
- (5) Uz Čehijas Republiku pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Valdība savā 2018. gada konverģences programmā plāno laikposmā no 2018. gada līdz 2021. gadam sasniegt budžeta pārpalikumu nominālā izteiksmē. Vidēja termiņa budžeta mērķis — strukturālais deficīts 1,0 % apmērā no IKP — joprojām ar rezervi tiek sasniegts visā programmas periodā. Saskaņā ar 2018. gada konverģences programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pakāpeniski samazināsies līdz 29,9 % 2021. gadā. Makroekonomiskais scenārijs, kas ir budžeta prognozes pamatā, ir ticams. Budžeta mērķu sasniegšanu apdraudošie riski kopumā šķiet līdzsvaroti, un ir sagaidāms publisko investīciju pieaugums un publiskā sektora algu turpmāka palielināšanās. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka strukturālā bilance 2018. gadā samazināsies līdz aptuveni 0,9 % no IKP un 2019. gadā — līdz 0,2 % no IKP, tādējādi joprojām pārsniedzot vidēja termiņa budžeta mērķi. Kopumā Padome uzskata, ka saskaņā ar prognozēm Čehijas Republika 2018. un 2019. gadā ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.
- (6) Ilgtermiņā Čehijas Republikā joprojām pastāv vidējas nozīmības riski fiskālai stabilitātei. Ar novecošanu saistītās izmaksas rada problēmas veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes jomā, un pensiju sistēmas izmaiņām ir jāpievērš īpaša uzmanība. Atjauninātās prognozes par izmaksām, kas saistītas ar novecošanu, liecina par lielāku pieaugumu nekā norādīts 2015. gada ziņojumā par novecošanu. Sagaidāms, ka pensiju izdevumi pieaugs no 8,2 % no IKP 2016. gadā līdz 10,9 % no IKP 2070. gadā. Šis sagaidāmais pensiju izdevumu lielākais pieaugums galvenokārt atspoguļo to, ka ir noteikts maksimālais pensionēšanās vecums, proti, 65 gadi. Faktiski paredzamā mūža ilguma sasaiste ar likumā noteikto pensionēšanās vecumu nav automātiska, bet gan maksimālais pensionēšanās vecums valdībai ir jāpārskata ik pēc pieciem gadiem, sākot no 2019. gada. Ņemot vērā, ka tas ir atstāts valdības ziņā, pašreizējās prognozēs par pensiju izdevumiem nav ņemta vērā šī pensionēšanās vecuma pārskatīšana. Turklāt pensiju indeksācija tagad ir dāsnāka, jo tajā ņem vērā 50 % no reālo algu pieauguma, nevis 33 %, kā tas bija iepriekš. Šo izmaiņu ietekme uz izdevumiem ir 2 procentpunkti

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁶ COM(2014) 494 *final*.

no IKP 2070. gadā. Pašlaik tiek apspriestas turpmākas izmaiņas, piemēram, pensijas pamatsummas palielināšana un lielākas pensijas vecākiem pensionāriem, un tas arī pasliktina ilgtspējas rādītājus. Attiecībā uz publiskajiem izdevumiem veselības aprūpei tiek prognozēts, ka ilgtermiņā tie pieaugs par 1,1 procentpunktu no IKP, kas ir virs aplēstā vidējā pieauguma Eiropas Savienībā, proti, 0,9%. Šajā kontekstā ir pazīmes, kas liecina par resursu neefektīvu izlietojumu pacientu ambulatorajā un stacionārajā aprūpē.

- (7) Ar jauno Fiskālās atbildības likumu, kas pieņemts 2017. gada sākumā, tika ievērojami stiprināta Čehijas Republikas fiskālā sistēma un izveidota neatkarīga fiskālā padome. Attiecībā uz likumprojektu par neatkarīgām revīzijām pašlaik tiek veikta starpdienestu apsvērumu iesniegšanas procedūra, un tā mērķis ir risināt problēmu saistībā ar vēl netransponēto Padomes Direktīvu 2011/85/ES.
- (8) Čehijas Valsts banka var noteikt ieteicamus makroprudenciālus hipotekāro aizdevumu limitus, taču tai ir ierobežotas sankciju piemērošanas iespējas, jo tai nav oficiālu pilnvaru tos izpildīt. Lai gan Čehijas Republikas bankas ievēro zināmus kopējā līmeņa limitus, tās nav pilnībā ievērojušas Čehijas Valsts bankas 2016. gada pamatnostādnes. Saistoši tiesību aktos paredzēti limiti, visticamāk, palielinātu līmeni, kādā bankas ievēro noteikumus, un tas nodrošinātu finanšu stabilitāti un samazinātu risku aizņēmējiem. Sagaidāms, ka parlaments 2018. gadā apspriedīs tiesību akta priekšlikumu, ar ko groza Likumu par Čehijas Valsts banku.
- (9) Čehijas Republika joprojām saskaras ar problēmām saistībā ar publiskā iepirkuma pārredzamības un efektivitātes uzlabošanu un korupcijas novēršanu. Lai gan ir veikti daži pasākumi, lai uzlabotu publiskā iepirkuma satvaru, bažas joprojām rada konkurences līmenis, jo gandrīz puse no publiskā iepirkuma konkursiem ir tādas procedūras, kurās ir tikai viens piedāvājums. Tajā pašā laikā obligātas elektronisko procedūru izmantošanas ieviešanai ir potenciāls veicināt pārredzamību un efektivitāti. Čehijas Republikas iestādes ir investējušas platformā “*National Electronic Tool*”, kam būtu jākļūst arvien lietotājdraudzīgākam un uzticamākam un kas papildina privātās platformas, kuras darbojas Čehijas tirgū. Vēl joprojām ir iespējams būtiski samazināt administratīvos šķēršļus un izmantot apkopotu un stratēģisku publisko iepirkumu potenciālu, lai iegūtu saimnieciski izdevīgākus piedāvājumus. Gan centrālās, gan vietējās iestādes ir sākušas īstenot mērķtiecīgas iniciatīvas, lai apmācītu iepirkuma procedūrās iesaistīto personālu. Tomēr kopīgu iepirkuma pasākumu izveide un speciālo zināšanu ieguve dažās jomās joprojām rada lielas problēmas. Turklāt korupcija un kukuļošana joprojām rada problēmas uzņēmumiem un sabiedrībai. Lai gan tika pieņemtas vairākas svarīgas korupcijas novēršanas stratēģijas reformas, dažās jomās problēmas vēl joprojām nav novērstas.
- (10) E-pārvaldes sniegums joprojām ir zem Eiropas Savienības vidējā rādītāja, bet ir pieņemti attiecīgi leģislatīvi pasākumi, lai nodrošinātu šo pakalpojumu piekļūstamības un pieejamības uzlabošanu. Sagaidāms, ka 2018. gadā tiks ieviestas dažas liela mēroga iniciatīvas, taču to panākumi būs atkarīgi no tā, vai iestādes spēs veicināt informētību un nodrošināt lietotājdraudzīgus risinājumus.
- (11) Daži administratīvi un regulatīvi šķēršļi attur no investēšanas. Tie attiecas galvenokārt uz būvatļaujām un nodokļu sarežģītību. Tomēr jāatzīst, ka iestādes ir pieņēmušas Būvniecības likuma grozījumus, kas vienkāršo būvatļauju saņemšanas procedūru, iekļaujot ietekmes uz vidi novērtējumu lēmumā par zonējumu vai vienotajā zonējuma un būvniecības atļaujā. Taču joprojām nav skaidrs, vai tas varētu arī racionalizēt procedūras saistībā ar lieliem infrastruktūras projektiem, jo dažādas citas atļaujas

minētajā vienotajā atļauju sistēmā nav iekļautas. Pašlaik parlamentā tiek apspriesti grozījumi pašreizējā likumā, kas reglamentē transporta infrastruktūras būvniecību. Lai gan nodokļu sistēmā ir ieviestas izmaiņas nolūkā uzlabot nodokļu iekasēšanu, nodokļu regulējums un likmes ir pavirzījušies uz augšu to problēmu sarakstā, kuras traucē veikt uzņēmējdarbību. Jaunā valdība ir norādījusi uz iespējamām izmaiņām nolūkā uzlabot pārredzamību un vienkāršot nodokļu sistēmu, tostarp uz pašreizējo darbu pie ienākuma nodokļa tiesību aktu modernizēšanas. Saistību izpildes izmaksas ir nedaudz pieaugušas un joprojām ir virs Eiropas Savienības vidējā rādītāja. Kaut gan pievienotās vērtības nodokļa kontroles pārskats nodrošina papildus nodokļu ieņēmumus, tas ir paildzinājis laiku, kas nepieciešams, lai izpildītu prasības nodokļu jomā. Neraugoties uz to, ka salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem ir ievērojami samazinājies to stundu skaits, kas nepieciešams, lai izpildītu nodokļu kodeksa prasības, Čehijas Republikā šis rādītājs joprojām ir viens no augstākajiem. Turklāt jaunās, samazinātās pievienotās vērtības nodokļa likmes varētu padarīt pievienotās vērtības nodokļa sistēmu vēl sarežģītāku, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem.

- (12) Lai gan Čehijas Republikas ekonomika virzās uz zinātnesietilpīgākām darbībām, vairāki šķēršļi joprojām kavē labi funkcionējošas pētniecības un inovāciju sistēmas attīstību. To, ka palielinās investīcijas pētniecībai un izstrādei uzņēmumos, galvenokārt nosaka ārvalstu tiešie ieguldījumi. Iekšzemes uzņēmumu investīcijas pētniecībā un izstrādē pēdējo divu gadu laikā ir samazinājušās. Neraugoties uz ievērojamām publiskā sektora investīcijām pētniecībā un izstrādē, Čehijas Republikai nav pietiekami rezultāti attiecībā uz publiskā sektora zinātniskās bāzes kvalitāti. Tika pieņemti politikas pasākumi, lai izveidotu saikni starp akadēmisko vidi un uzņēmumiem un uzlabotu publiskā sektora zinātniskās bāzes sniegumu, taču rezultāti līdz šim ir ierobežoti un vēl ir pilnībā jāsteno reformas. Turklāt pētniecības un inovācijas sistēmas pārvaldība joprojām ir sadrumstalota.
- (13) Kvalitatīva un iekļaujoša izglītība un apmācība ir ļoti svarīga, ņemot vērā arvien pieaugošās nepilnības Čehijas Republikas darba tirgū. Izglītības rezultātus joprojām spēcīgi ietekmē skolēnu sociālekonomiskie apstākļi. Vēl ir pilnībā jāsteno pasākumi iekļaujošas izglītības jomā, jo īpaši attiecībā uz romu bērniem. Kvalificētu skolotāju trūkums līdz ar demogrāfiskajām prognozēm liecina, ka varētu kļūt vēl grūtāk pieņemt darbā un paturēt mācītspēkus. Plānoto jauno skolotāju karjeras sistēmu, kas būtu sasaistījusi nepārtrauktu profesionālo attīstību, karjeru un algas, parlaments nepieņēma. Skolotāju algas joprojām ir zemas salīdzinājumā ar citiem darba ņēmējiem ar terciāro izglītību, taču nākamajos gados ir paredzēts algu palielinājums. Tādēļ skolotāja profesija jauniem, talantīgiem cilvēkiem joprojām ir samērā nepievilcīga. Visbeidzot, tas, cik veiksmīga būs reforma, kuras mērķis ir padarīt izglītību iekļaujošāku (un kura 2016. gadā tika sākta ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu), būs atkarīgs no pietiekama un stabila valsts finansējuma pieejamības, turpmākas skolotāju un skolotāju-asistentu apmācības un sabiedrības informētības veicināšanas par to, kādi ir ieguvumi no iekļaujošas izglītības.
- (14) Čehijas Republikā ir labi darba tirgus rādītāji. Nodarbinātības līmenis pēdējo sešu gadu laikā ir nemītīgi pieaudzis, un bezdarba līmenis ir ievērojami sarucis. Taču joprojām netiek pilnībā izmantots sieviešu, mazprasmīgu cilvēku un personu ar invaliditāti potenciāls. Ņemot vērā darbaspēka trūkumu, nenoliedzami pastāv iespējas palielināt to līdzdalību darba tirgū. Neraugoties uz nesen veiktajiem pasākumiem, kuru rezultātā vecāku atvaļinājumi kļuva elastīgāki un pieauga bērnu aprūpes iestāžu skaits, joprojām pastāv lielas nodarbinātības un vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības. Nodarbinātības rādītājs sieviešu vidū joprojām ir krietni zemāks nekā vīriešu vidū.

Maternitāte joprojām spēcīgi ietekmē līdzdalību darba tirgū, un tas ir saistīts ar cenas ziņā pieejamas bērnu aprūpes vājo pieejamību, tiesībām uz gariem vecāku atvaļinājumiem, to, ka maz tiek izmantots elastīgs darbalaika režīms, un ka trūkst ilglaicīgās aprūpes iestāžu. 2016. gadā tikai 4,7 % bērnu, kas ir jaunāki par trim gadiem, bija uzņemti formālajā bērnu aprūpē. Lai arī mazprasmīgi cilvēki veido tikai nelielu daļu no iedzīvotājiem, to nodarbinātības līmenis ir krietni zemāks nekā to cilvēku vidū, kas ir vidēji vai augsti kvalificēti. Tāpat arī personu ar invaliditāti nodarbinātības līmenis ir zem Eiropas Savienības vidējā līmeņa, neraugoties uz to, ka vispārējais bezdarba līmenis ir rekordzems un trūkst darbaspēka. Tas varētu stimulēt personu ar invaliditāti neizmantojot potenciāla izmantošanu. Valsts nodarbinātības dienestu spējas ir ierobežotas, līdz ar to tie pašlaik nespēj nodrošināt darba meklētājiem individuālu un pastāvīgu atbalstu. Valsts nodarbinātības dienestu spēju palielināšana informēšanas un aktivizācijas jomās, apvienojot to ar efektīvu un pienācīgi mērķorientētu aktīvu darba tirgus politiku un individualizētiem pakalpojumiem, palīdzētu palielināt šo grupu līdzdalību darba tirgū. Prasmju (arī digitālo prasmju) pilnveides iniciatīvas varētu uzlabot piekļuvi darba tirgum.

- (15) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Čehijas Republikas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2018. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada konverģences programmu un 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Čehijas Republikai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Čehijas Republikā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (16) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada konverģences programmu, un saskaņā ar tās atzinumu ir sagaidāms, ka Čehijas Republika atbildīs Stabilitātes un izaugsmes paktam.

AR ŠO IESAKA Čehijas Republikai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. Uzlabot ilgtermiņa finanšu stabilitāti, jo īpaši pensiju sistēmas stabilitāti. Novērst nepilnības publiskā iepirkuma praksē, jo īpaši veicinot uz kvalitāti balstītu konkurenci un īstenojot korupcijas novēršanas pasākumus.
2. Samazināt investīcijām radīto administratīvo slogu, tostarp paātrinot atļauju piešķiršanas procedūras saistībā ar darbiem infrastruktūras jomā. Novērst šķēršļus, kas kavē pētniecību, izstrādi un inovācijas, jo īpaši palielinot iekšzemes uzņēmumu inovācijas spējas. Stiprināt izglītības sistēmas spējas nodrošināt kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, tostarp veicinot skolotāju profesijas pievilcīgumu. Veicināt sieviešu, mazprasmīgu cilvēku un personu ar invaliditāti nodarbinātību, tostarp uzlabojot aktīvas darba tirgus politikas efektivitāti.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*